YASHIL IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5 (2)

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2026

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 2026-yil, may.
2-qism

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:
Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor Genera's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja’sur Artiqboy o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARIDA MOLIYAVIY HISOBOTLAR TAHLILINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'NALISHLARI 12
Xudoyberdiyev Ulug'bek Axmad o'g'li

O'ZBEKISTON KOMPANIYALARIDA DIVIDEND SIYOSATI JOZIBADORLIGINI OSHIRISH 16
Shermuxamedov Akmal Komiljonovich

РАЗВИТИЕ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ФИНТЕХА И ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА 21
Салимова Зиёда Рустамжон қизи

ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARIDA YO'QOTISHLAR HISOBI UCHUN ISHCHI HISOBVARAQLARI TIZIMINI ISHLAB CHIQISH 27
Xojimurodov Zuxriddin Shukurullo o'g'li

RAQAMLI MUHITDA BANK XIZMATLARINI MASOFADAN KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH 32
Azlarova Aziza Axrorovna

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SOLIQ ORGANLARI FAOLIYATINI SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI 36
Soyibova Matluba Ahmedboyevna

O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI 41
M.O. Yo'ldoshova

NARXLARNI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY KONSEPSIYASI SIFATIDA DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISH 45
Anvar Deberdiyev

SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISH YO'LLARI 49
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich

STARTAP EKOTIZIMLARINI RAG'BATLANTIRISHNING SOLIQ MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: GLOBAL MUAMMOLAR VA HUDUDIY IMKONIYATLAR 55
Ishimova Mohinur Absalomovna

UMUMIY OVQATLANISH TIZIMIDA B2B MARKETINGINI JORIY ETISH. (XORAZM VILOYATI MISOLIDA) 61
Zakirova Gulnoza Qudratovna, Aliyeva Gulnora Ildarovna

TIBBIYOT TASHKILOTLARIDA NOMOLIYAVIY AKTIVLAR HISOBI AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI 67
Iskanov Xoljigit Nurkosimovich

RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISH MARKAZIDA ICHKI AUDIT TIZIMINI TASHIL ETISH AMALIYOTI 73
Suyunov Yorqin Bekmurodovich, Nazarov Ubaydulla Abdumannapovich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI 79
Yuldashev Akmal Kiyomovich

TOG'-KON KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIM HOLATINI BAHOLASH VA IQTISODIY SAMARADORLIK ZAXIRALARINI ANIQLASH 83
Abirova Nargizabonu

YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI VA ULARNING MILLIY RIVOJLANISHI 88
Turayev Abduvohid Kuldashevich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

IQTISODIYOTNING INNOVATSION TARAQQIYOTI SHAROITIDA MEHNAT RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI....93
Artiqova O'g'iljon Zafar qizi

O'ZBEKISTON MILLIY TELERADIOKOMPANIYASI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA SEMIR MODELIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI....101
Rustamov Zafar

QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH TANNARXINI PASAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI....107
Metyakubov Azamat Djumanazarovich

BUXORO ARK ANSAMBLI TURISTIK SIG'IM IMKONIYATLARINI BAHOLASH....111
Sulaymonova Malika Maxmudovna, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПЛАНИРОВАНИЯ, КОНТРОЛЯ И АНАЛИЗА ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ НА МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ....116
Муродов Шавкатжон Фарходович, Зайналов Ж. Р.

XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDAGI INVESTITSION LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHDA MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI....121
Ochildiyeva Naima Mengziya qizi, Ollokulova Feruza Mansurovna

TIJORAT BANKLARINING KREDITLASH AMALIYOTIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH....127
Melibayev Sodir Adilovich

TIJORAT BANKLARI RENTABELLIGINI TA'MINLASHDA AKTIVLAR VA REGULYATIV KAPITALNING O'RNI....135
Sheraliev Abbos Xolmuminovich

DIGITAL TRANSFORMATION OF DECISION-MAKING IN THE NATIONAL ELECTRICITY GRID OF UZBEKISTAN....140
Abdumalik A. Djumanov, Mukhlisa M. Gafurova, Tursunmurod R. Sobirov

VIRTUAL IQTISODIYOTNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH MEXANIZMLARI....147
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich

O'ZBEKISTON QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINING RIVOJLANISH HOLATI VA INSTITUTSIONAL TUZILMASI....152
Shamsiddinov Ne'matjon Ashurali o'g'li

ASOSIY VOSITALAR HISOBI VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH....157
To'ychiyeva Dilnoza Farxod qizi

ELEKTRON TIJORAT BOZORIDA RISKLARNI BAHOLASH MASALALARI....162
Aripov Ulug'bek Bahodirovich

UY-JOY BOZORINI IPOTEKA KREDITLASH AMALIYOTI ORQALI INTEGRATSIYA QILISH: O'ZBEKISTON SHAROITIDA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI....166
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi

HUDUDIY INVESTITSIYA TARKIBINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA DINAMIK TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)....171
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI KREDITLASH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH....175
Bo'taev O'tkir Eshboevich

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISHNING INNOVATSION USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH....181
Umarova Malika Nematjanovna

РАЗВИТИЕ ИНСТРУМЕНТОВ ЗЕЛЕНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ КАК ФАКТОР СТАНОВЛЕНИЯ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ....187
Рахмонов Джамшид Одил угли

ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ В ОРГАНИЗАЦИЯХ КУЛЬТУРЫ УЗБЕКИСТАНА 194
Абдусаламова Фарогат Сунатиллаевна

BANK XIZMATLARI KO'RSATISH MEZONLARINI ANIQLASH VA ULARNI BAHOLASH 200
Avazbek Jo'rayev

BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK OMILLARNING IQTISODIY AHAMIYATI 207
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna

ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA ISHLAB CHIQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 211
Berdimuratov Kuanishbay Genjebaevich

ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ПРОЕКТОВ И ПРОГРАММ 215
Абдупаттоев Абдухакимжон Абдулхамид угли

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TISH STRATEGIYASI 228
Mohichexra Melikovna Mo'minova

INKLYUZIV TURIZMNI RIVOJLANTIRISH XUSUSIYATLARI: XALQARO TAJRIBA TAHLILI 233
Dilbar Xasanovna Aslanova, Usmanova Zumrad Islamovna

TA'LIM TIZIMIDA MARKETING YONDASHUVI VA TAMOYILLARINI QO'LLASHNING NAZARIY ASOSLARI 239
Musayeva Shoira Azimovna, Raxmonova Aziza Tolibovna

MEHMONXONALAR VA OILAVIY MEHMON UYLARI RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI 245
Boynazarov Ulug'bek Egamberdiyevich

HUDUDLARNING TURISTIK SALOHIYATIDAN FOYDALANISH ORQALI ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI 250
Daminov Mirvoxid Isroilovich

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: MAKROIQTISODIY VA TARMOQ KO'RSATKICHLARI ASOSIDA TAHLIL 255
Iminoxunov Abdukoxor Abdivaitovich

OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING INNOVATSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI 264
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li

ИССЛЕДОВАНИЕ АКТИВНОСТИ И СТАБИЛЬНОСТИ КАТАЛИЗАТОРОВ В ПРОЦЕССЕ ГИДРООЧИСТКИ НЕФТЕПРОДУКТОВ И ИХ РОЛЬ В ОХРАНЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ 271
Тураев Баходир Тиркашевич, Махманов Дониёр Махманович

SURXONDARYO VILOYATI HUDUDIY TURIZM BOZORINING MARKETING TAMOYILLARI ASOSIDAGI KOMPLEKS TAHLILI 276
Namozov Shahzod Maxmud o'g'li

INNOVATIVE TRANSFORMATION PROCESSES AND ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE FIELD OF AGRICULTURAL SERVICES 282
Djurayeva Dilnoza Davronovna, Boltayeva Shakhnoza Bebudovna

COMPARISON OF HOSPITAL-BASED AND HOME-BASED REHABILITATION AFTER CERVICAL SPINE SURGERY IN UZBEKISTAN 290
Shokhrukh Ziyavaddinov

O'ZBEKISTON AKSIYADORLIK JAMIYATLARI MOLIYAVIY KOEFFITSIYENTLARI TAHLILI 299
Norqulov Mirsaid To'lqin o'g'li

TIJORAT BANKLARIDA RAQOBAT MUHITINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI 306
Turdiyev Izatulla Ollaqulovich

XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA IJARA HISOBI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 312
Xoliqulova Yulduz Panji qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGIGA RAQAMLASHTIRISH VA INNOVATSIYALARNING O'RNI: XORIJ TAJRIBASI 317
Mavlonov Ozod Ulug'bekovich

QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING XORIJIY DAVLATLAR ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI MAMLAKATIMIZDA QO'LLASH IMKONIYATLARI 322
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi

BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH ASOSIDA BOSHQARISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI 330
Boltayev Zokirjon Otanazarovich

RAQAMLI IQTISODIYOT TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TO'LOV QOBILIYATINI TA'MINLASHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI 334
Adilova Zohida Ikromjonovna

MOLIYAVIY AKTIVLAR TARKIBIDAGI DEBITORLIK QARZDORLIKLARINI MHXS TALABLARI ASOSIDA BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI 339
Umurzakov Dilshodbek Xakimovich

ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ МЕНЕДЖМЕНТА В УСЛОВИЯХ УДАЛЁННОЙ РАБОТЫ 345
Хамидов Далер Дилшодович

ISMOIL SOMONIY MAQBARASINING TURISTIK SIG'IMINI BAHOLASH: BUXORO TARIXIY MARKAZI MISOLIDA 351
Choriyeva Dilovar Tohir qizi, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li

CONSUMER TRUST IN UZBEKISTAN'S E-COMMERCE 356
Erkin Shavqiyev Professor, Ulugmurodov Farkhod

IMPROVING THE FINANCING SYSTEM OF EXPORT ACTIVITIES OF SMALL BUSINESS ENTITIES 362
Karamatdinova Aysawle Parakhatovna

XORIJIY OLIY TA'LIM MUASSASALARINING RAQAMLI MARKETING VOSITALARI TAHLILI: O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI 369
Sharopova Nafosat, Xolmamatov Diyorbek

SURXONDARYO VILOYATIDA MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOIY-IQTISODIY OMILLARNI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH 374
Islomov Bobur Bahodir o'g'li

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

SURXONDARYO VILOYATIDA MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOIY-IQTISODIY OMILLARNI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH

Islomov Bobur Bahodir o'g'li
O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati
Chegara qo'shinlari "Yosh chegarachilar"
harbiy-akademik litseyi matematika fani bosh o'qituvchisi
E-mail: bobur1991islomov@gmail.com
ORCID: 0009-0002-3763-2821

Annotatsiya. Ushbu maqolada Surxondaryo viloyati mehnat bozori rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy ijtimoiy-iqtisodiy omillar ekonometrik usullar asosida tahlil qilingan. Tadqiqotda hududiy yalpi mahsulot hajmi, investitsiyalar miqdori, sanoat ishlab chiqarishi, xizmatlar sohasi rivojlanishi, kichik biznes faoliyati hamda o'rtacha ish haqi kabi ko'rsatkichlarning bandlik darajasiga ta'siri o'rganilgan. Mehnat bozori holatini baholashda regressiya va korrelyatsiya tahlili usullaridan foydalanilib, ko'p omilli ekonometrik model ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, hududda investitsion faollikni oshirish, kichik biznesni rivojlantirish, xizmat ko'rsatish sohasini kengaytirish hamda malakali ishchi kuchini tayyorlash mehnat bozori barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillar ekanligi aniqlangan. Shuningdek, ekonometrik modellashtirish asosida hududiy mehnat bozorining kelgusidagi rivojlanish tendensiyalarini prognozlash imkoniyatlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: mehnat bozori, ekonometrik modellashtirish, bandlik, ishsizlik, regressiya modeli, korrelyatsiya tahlili, investitsiyalar, sanoat ishlab chiqarishi, xizmatlar sohasi, kichik biznes, ish haqi, mehnat resurslari, iqtisodiy o'sish, hududiy iqtisodiyot, prognozlash, ijtimoiy-iqtisodiy omillar, bandlik darajasi, iqtisodiy faollik, mehnat unumdorligi.

Abstract. This article analyzes the main socio-economic factors affecting the development of the labor market in Surkhandarya region using econometric methods. The study examines the impact of indicators such as gross regional product volume, investment level, industrial production, service sector development, small business activity, and average wages on employment rates. Regression and correlation analysis methods were applied to assess the condition of the labor market, and a multifactor econometric model was developed. The research findings indicate that increasing investment activity, developing small businesses, expanding the service sector, and training qualified labor resources are the key factors ensuring the stability of the regional labor market. In addition, the study highlights the possibilities of forecasting future development trends of the regional labor market through econometric modeling.

Key words: labor market, econometric modeling, employment, unemployment, regression model, correlation analysis, investments, industrial production, service sector, small business, wages, labor resources, economic growth, regional economy, forecasting, socio-economic factors, employment level, economic activity, labor productivity.

Аннотация. В данной статье проведён анализ основных социально-экономических факторов, влияющих на развитие рынка труда Сурхандарьинской области, на основе эконометрических методов. В исследовании изучено влияние таких показателей, как объём валового регионального продукта, объём инвестиций, промышленное производство, развитие сферы услуг, деятельность малого бизнеса и средняя заработная плата, на уровень занятости населения. Для оценки состояния рынка труда использованы методы регрессионного и корреляционного анализа, а также разработана многофакторная эконометрическая модель. Результаты исследования показали, что повышение инвестиционной активности, развитие малого бизнеса, расширение сферы услуг и подготовка квалифицированной рабочей силы являются основными факторами обеспечения устойчивости рынка труда региона. Кроме того, на основе эконометрического моделирования раскрыты возможности прогнозирования перспективных тенденций развития регионального рынка труда.

Ключевые слова: рынок труда, эконометрическое моделирование, занятость, безработица, регрессионная модель, корреляционный анализ, инвестиции, промышленное производство, сфера услуг, малый бизнес, заработная плата, трудовые ресурсы, экономический рост, региональная экономика, прогнозирование, социально-экономические факторы, уровень занятости, экономическая активность, производительность труда.

KIRISH

Hozirgi globallashuv jarayonlari va iqtisodiy raqobatning tobora kuchayib borayotgan sharoitida mehnat bozori mamlakat iqtisodiyotining eng muhim tarkibiy qismlaridan biri sifatida namoyon boʻlmoqda. Mehnat bozori aholining iqtisodiy faolligi, bandlik darajasi, ishchi kuchining sifati hamda hududlarning iqtisodiy rivojlanish holatini aks ettiruvchi asosiy koʻrsatkichlardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish jarayonida mehnat bozorini chuqur oʻrganish, unga taʼsir etuvchi omillarni aniqlash hamda iqtisodiy-statistik usullar yordamida tahlil qilish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, mehnat bozori mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini taʼminlashda muhim oʻrin tutadi. Aholining samarali bandligini taʼminlash, yangi ish oʻrinlarini yaratish hamda mehnat resurslaridan oqilona foydalanish iqtisodiy oʻsishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Shu bois mehnat bozori rivojlanishiga taʼsir etuvchi omillarni ilmiy asosda tahlil qilish va ularni ekonometrik modellashtirish orqali baholash hududiy iqtisodiy siyosat samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mehnat bozori rivojlanish dinamikasini ekonometrik modellashtirish va prognozlash masalalari, jumladan Surxondaryo viloyati misolida olib borilgan tadqiqotlar koʻplab olimlarning ilmiy izlanishlarida oʻz aksini topgan. Xususan, viloyatdagi uy-joy qurilishi korxonalarining statistik tahlili Q. T. Ibragimov [1] tadqiqotlarida, hududdagi qurilish materiallari ishlab chiqarishining rivojlanish tendensiyalari B. E. Toʻraev [2] izlanishlarida, meva-sabzavot yetishtirish jarayonlarining iqtisodiy-statistik jihatlari O. A. Joʻraev [3] ilmiy ishlarida yoritilgan. Shuningdek, Surxondaryo viloyatining 2010–2024-yillardagi yalpi hududiy mahsuloti dinamikasining statistik tahlili Ismoilov D. I. [4] tomonidan tadqiq etilgan.

Yuqoridagi ilmiy izlanishlarda hudud iqtisodiyotining alohida tarmoqlari statistik jihatdan tahlil qilingan. Mazkur maqolada esa viloyat yalpi hududiy mahsulotining umumiy iqtisodiy-statistik holati hamda uning mehnat bozori rivojlanishiga taʼsiri kompleks tarzda tahlil qilinadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur maqolani tayyorlash jarayonida kuzatish, statistik tahlil, taqqoslash hamda ekonometrik modellashtirish usullaridan keng foydalanildi. Tadqiqot davomida hududiy iqtisodiy koʻrsatkichlar tahlil qilinib, ularning mehnat bozori rivojlanishiga taʼsiri baholandi. Shuningdek, regressiya va korrelyatsiya tahlili asosida ijtimoiy-iqtisodiy omillarning bandlik darajasiga taʼsiri aniqlashtirildi.

Tadqiqotda Surxondaryo viloyatining mehnat bozori holatini ifodalovchi asosiy statistik koʻrsatkichlar tizimli ravishda oʻrganildi. Jumladan, aholi soni, investitsiyalar hajmi, sanoat ishlab chiqarishi, xizmat koʻrsatish sohasi rivojlanishi, oʻrtacha ish haqi hamda kichik biznes subyektlari faoliyatining bandlik darajasiga taʼsiri ekonometrik usullar asosida baholandi. Olingan natijalar asosida hudud mehnat bozori rivojlanishining asosiy tendensiyalari va istiqboldagi rivojlanish yoʻnalishlari aniqlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Surxondaryo viloyati Oʻzbekiston Respublikasining janubiy hududlaridan biri boʻlib, oʻzining tabiiy-iqtisodiy salohiyati, demografik xususiyatlari hamda mehnat resurslarining yuqori ulushi bilan boshqa hududlardan ajralib turadi. Viloyatda aholining tabiiy oʻsish surʼatining yuqoriligi mehnat resurslari hajmining yil sayin ortib borishiga xizmat qilmoqda. Mazkur holat hududda yangi ish oʻrinlarini yaratish, bandlikni taʼminlash hamda mehnat bozori barqarorligini mustahkamlashni iqtisodiy rivojlanishning ustuvor yoʻnalishlaridan biriga aylantirmoqda.

Mehnat bozori rivojlanishiga taʼsir etuvchi omillar iqtisodiy, ijtimoiy, demografik va institutsional omillar majmuasidan iborat boʻlib, ular oʻzaro chambarchas bogʻliq holda namoyon boʻladi. Ushbu omillar oʻrtasidagi bogʻliqlikni aniqlash hamda ularning mehnat bozoriga taʼsir darajasini baholashda ekonometrik modellashtirish usullaridan foydalanish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Ekonometrik modellashtirish iqtisodiy jarayon va hodisalarni matematik-statistik usullar asosida ifodalash imkonini beradi. Bu esa mehnat bozori holatini chuqur tahlil qilish, mavjud tendensiyalarni aniqlash hamda istiqboldagi rivojlanish yoʻnalishlarini prognozlash imkoniyatini yaratadi.

Mehnat bozori — ishchi kuchi egalari tomonidan mehnat taklif etilishi va ish beruvchilar tomonidan ushbu mehnatga talab bildirilishi jarayonida yuzaga keladigan iqtisodiy munosabatlar tizimidir. Mehnat bozori iqtisodiyotning barcha tarmoqlari bilan uzviy bogʻliq boʻlib, ishlab chiqarish hajmi, investitsiyalar miqdori, aholi daromadlari hamda turmush darajasiga bevosita taʼsir koʻrsatadi (1-rasm).

1-rasm. Mehnat bozorining asosiy vazifalari

Mehnat bozorining shakllanishida ishchi kuchi taklifi va unga boʻlgan talab muhim ahamiyat kasb etadi. Ishchi kuchi taklifi aholining iqtisodiy faol qismi bilan belgilanadi, talab esa korxona va tashkilotlarning ishchi kuchiga boʻlgan ehtiyoji asosida shakllanadi.

Surxondaryo viloyati iqtisodiyoti asosan qishloq xoʻjaligi, sanoat, xizmat koʻrsatish hamda kichik biznes sohalariga tayanadi. Viloyatning qulay geografik joylashuvi, boy tabiiy resurslari va mehnat resurslari salohiyati uning iqtisodiy rivojlanishi uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda.

Viloyat aholisining asosiy qismi qishloq hududlarida istiqomat qilishi mehnat bozorida agrar sektor ulushining yuqori ekanligini koʻrsatadi. Xususan, paxtachilik, gʻallachilik, bogʻdorchilik va chorvachilik sohalarida band boʻlgan aholi salmoqli ulushni tashkil etadi. Shu bilan birga, keyingi yillarda sanoat hamda xizmat koʻrsatish tarmoqlarining rivojlanishi natijasida yangi ish oʻrinlari yaratilib, bandlik darajasini oshirishga xizmat qilmoqda.

Hudud mehnat bozorining asosiy xususiyatlari quyidagilar bilan tavsiflanadi:

- mehnat resurslari sonining yuqoriligi;
- yoshlar ulushining salmoqli ekanligi;
- mavsumiy bandlikning mavjudligi;
- tashqi mehnat migratsiyasi faolligining yuqori darajasi;
- kichik biznes va tadbirkorlikning izchil rivojlanib borishi.

Aholi sonining tez sur'atlarda oʻsishi bir tomondan mehnat resurslari hajmining ortishiga xizmat qilsa, ikkinchi tomondan yangi ish oʻrinlarini yaratishga boʻlgan ehtiyojni kuchaytiradi. Shu sababli hududda bandlikni ta'minlash masalasi iqtisodiy rivojlanishning muhim yoʻnalishlaridan biri hisoblanadi.

Demografik omillar mehnat bozori rivojlanishining asosiy determinantlaridan biri sifatida namoyon boʻladi. Aholi sonining oʻsishi, yosh tarkibi, urbanizatsiya darajasi hamda migratsiya jarayonlari mehnat bozori holatiga sezilarli ta'sir koʻrsatadi.

Viloyatda tugʻilish darajasining yuqoriligi natijasida yoshlar ulushi ortib bormoqda. Bu esa mehnat bozoriga kirib kelayotgan ishchi kuchi hajmining kengayishiga xizmat qilmoqda. Natijada ish oʻrinlariga boʻlgan talab ham ortib bormoqda.

Migratsiya jarayonlari ham mehnat bozori rivojlanishiga sezilarli ta'sir koʻrsatadi. Xususan, tashqi mehnat migratsiyasi qisqa muddatda bandlik darajasini muvozanatlashtirishga xizmat qilsa, uzoq muddatda malakali ishchi kuchi salohiyatining qisqarishiga olib kelishi mumkin.

Mehnat bozori rivojlanishida iqtisodiy omillar muhim oʻrin tutadi. Ular quyidagilarni oʻz ichiga oladi (2-rasm):

2-rasm. Mehnat bozori rivojlanishiga ta’sir etuvchi asosiy ijtimoiy-iqtisodiy omillar

Investitsiyalar iqtisodiy faollikni oshirib, yangi korxona va ishlab chiqarish quvvatlarining tashkil etilishiga xizmat qiladi. Natijada yangi ish o‘rinlari yaratiladi hamda bandlik darajasi oshadi.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik ham mehnat bozori rivojlanishining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, oilaviy tadbirkorlik, hunarmandchilik hamda servis xizmatlari aholi bandligini ta’minlashda muhim o‘rin tutadi.

Ijtimoiy infratuzilmaning rivojlanganlik darajasi mehnat bozori samaradorligiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Jumladan, ta’lim, sog‘liqni saqlash, transport hamda axborot-kommunikatsiya tizimlarining rivojlanganligi mehnat resurslari sifatini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

Ta’lim tizimining rivojlanganligi malakali kadrlar tayyorlash imkoniyatlarini kengaytiradi. Kasb-hunar maktablari hamda oliy ta’lim muassasalarida zamonaviy kasblar bo‘yicha mutaxassislar tayyorlanishi mehnat bozori ehtiyojlarini samarali qondirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Ekonometrik modellashtirish iqtisodiy hodisa va jarayonlarni matematik tenglamalar yordamida ifodalash usuli hisoblanadi. Ushbu usul orqali iqtisodiy ko‘rsatkichlar o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik aniqlanadi, tahlil qilinadi hamda ularning rivojlanish tendensiyalarini prognozlash imkoniyati yaratiladi (3-rasm).

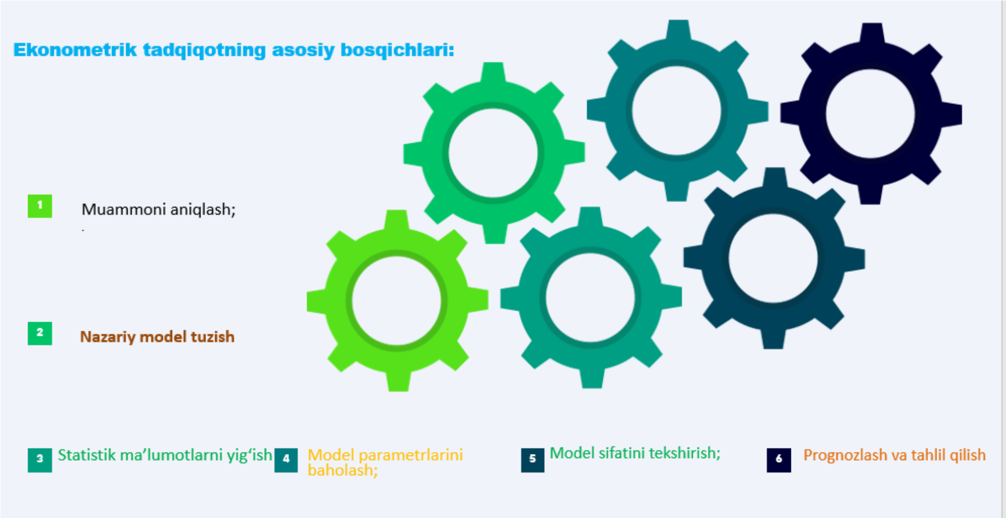

3-rasm. Ekonometrik tadqiqotning asosiy bosqichlari

Mehnat bozori uchun ekonometrik modellarni qurishda regressiya va korrelyatsiya tahlili usullaridan keng foydalaniladi.

Mehnat bozori rivojlanishini ifodalovchi koʻp omilli regressiya modeli quyidagi koʻrinishda ifodalanadi:

$$Y = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + \varepsilon$$

Bu yerda:

- — bandlik darajasi;
- — aholi soni;
- — investitsiyalar hajmi;
- — sanoat ishlab chiqarishi;
- — oʻrtacha ish haqi;
- — taʼlim darajasi;
- — kichik biznes subyektlari soni;
- — ozod had;
- — regressiya koeffitsiyentlari;
- — tasodifiy xatolik.

Mazkur model yordamida har bir omilning bandlik darajasiga taʼsir koʻlami aniqlanadi hamda ular oʻrtasidagi funksional bogʻliqlik baholanadi.

Korrelyatsiya tahlili iqtisodiy koʻrsatkichlar oʻrtasidagi bogʻliqlik darajasini aniqlash imkonini beradi.

$$r = \frac{\sum(x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum(x_i - \bar{x})^2 \sum(y_i - \bar{y})^2}}$$

Agar korrelyatsiya koeffitsiyenti 1 ga yaqin boʻlsa, koʻrsatkichlar oʻrtasida kuchli musbat bogʻliqlik mavjudligi, −1 ga yaqin boʻlsa, kuchli manfiy bogʻliqlik mavjudligi anglatadi.

Modelning ishonchlilik darajasini aniqlashda determinatsiya koeffitsiyentidan foydalaniladi:

$$R^2 = \frac{SSR}{SST}$$

Agar:

$$R^2 = 0.90$$

boʻlsa, model natijadagi oʻzgarishlarning 90 foizini izohlab bera oladi.

Mehnat bozori koʻrsatkichlarini istiqbolda prognozlashda vaqt qatorlari usulidan foydalaniladi. Prognozlash natijasida kelajakdagi bandlik darajasi hamda ishchi kuchiga boʻlgan talabni oldindan baholash imkoniyati yaratiladi.

$$Y_t = a + bt$$

Bu yerda:

- Y_t — vaqt boʻyicha bandlik koʻrsatkichi;
- a — boshlangʻich daraja;
- b — oʻsish surʼati.

Surxondaryo viloyatida mehnat bozori samaradorligini oshirish maqsadida quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq hisoblanadi:

- yangi sanoat korxonalarini tashkil etish;
- investitsiyalar hajmini oshirish;
- xizmat koʻrsatish sektorini kengaytirish;
- yoshlar tadbirkorligini qoʻllab-quvvatlash;
- kasbiy taʼlim sifatini oshirish;
- zamonaviy IT yoʻnalishlarini rivojlantirish;

- ayollar bandligini qo‘llab-quvvatlash;
- mehnat migratsiyasi jarayonlarini samarali tartibga solish.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish orqali yangi ish o‘rinlarini yaratish imkoniyati kengayadi. Ayniqsa, qishloq hududlarida servis xizmatlari hamda oilaviy biznesni rivojlantirish aholi bandligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Surxondaryo viloyati mehnat bozori rivojlanishi hududning demografik, iqtisodiy va ijtimoiy omillari bilan chambarchas bog‘liqdir. Aholi sonining o‘sishi, investitsiyalar hajmi, sanoat hamda xizmat ko‘rsatish tarmoqlarining rivojlanishi bandlik darajasiga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi.

Ekonometrik modellashtirish usullari mehnat bozori rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillarni chuqur tahlil qilish, ularning o‘zaro bog‘liqligini aniqlash hamda istiqboldagi rivojlanish tendensiyalarini prognozlash imkonini beradi. Regressiya va korrelyatsiya modellari asosida hududiy bandlik siyosatini samarali tashkil etish mumkin.

Shuningdek, viloyatda investitsion faollikni oshirish, kichik biznesni rivojlantirish, zamonaviy kasblar bo‘yicha malakali kadrlar tayyorlash hamda yangi ish o‘rinlarini yaratish orqali mehnat bozori barqarorligini mustahkamlash mumkin. Shu bois ekonometrik tahlil usullaridan foydalanish hudud iqtisodiyotini rivojlantirish va aholi farovonligini oshirishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Ibragimov, Q. T. Economic-Statistical Analysis of Active Construction Enterprises in Surkhandarya Region // Journal of Management Value & Ethics. – 2023. – Vol. 13. – No. 02. – April Special Issue. – ISSN 2249-9512.
2. To‘raev, B. E. Surxondaryo viloyati yalpi hududiy mahsuloti tarkibida qurilish ishlari ulushining korrelyatsion-regression tahlili // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar ilmiy elektron jurnali. – 2021-yil. – № 6. – Noyabr–dekabr. – 215–224-betlar.
3. Jo‘raev, O. A. Meva-sabzavot ishlab chiqarish samaradorligini statistik tadqiq etish // Xorazm Ma’mun akademiyasi axborotnomasi. – 2023-yil. – № 3/2. – 73–79-betlar.
4. Ismoilov, D. I. Surxondaryo viloyatida 2010–2024-yillardagi yalpi hududiy mahsulotning statistik tahlili // “Mintaqani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning dolzarb masalalari” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallari. – 2025-yil. – 372–377-betlar.
5. Ismoilov, D. I. Econometric Modeling of Factors Affecting Regional Gross Product (Based on Data for 2010–2025) // American Journal of Economics and Business Management. – 2026-yil. – 297–302-betlar.
6. Wooldridge, J. M. Introductory Econometrics: A Modern Approach. – 7th ed. – Boston: Cengage Learning, 2020.
7. Gujarati, D. N., & Porter, D. C. Basic Econometrics. – 5th ed. – New York: McGraw-Hill Education, 2009.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. Hududiy mehnat bozori va bandlik ko‘rsatkichlari bo‘yicha statistik ma’lumotlar. – Toshkent, 2024–2025-yillar.
9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. Surxondaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy holati bo‘yicha statistik to‘plam. – Toshkent, 2025-yil.

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2026. № 5 (2)

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz